

Streszczenie pracy doktorskiej pt. „Próba modyfikacji Romana Ingardena metody badań nad kulturą” napisanej pod kierunkiem ks. dr hab. Dariusza Oko, prof. UPJPII

Rozprawa doktorska składa się ze wstępu, czterech rozdziałów i zakończenia.

We wstępie zostały przedstawione motywy podjęcia tematu, metody badawcze oraz współczesny stan badań nad filozofią kultury Romana Ingardena. Dodatkowo zostały poczynione uwagi dotyczące sposobu podziału tekstu w obrębie rozdziałów i paragrafów.

Rozdział I został poświęcony przedstawieniu założeń ontologicznych i epistemologicznych w filozofii Ingardena. Główny nurt rozważań objął przede wszystkim rozumienie idei, ich dwudzielnej budowy oraz sposobu istnienia. Kolejno przedstawiono najważniejsze i konieczne dla prowadzenia dalszych badań sposoby istnienia postulowane przez Ingardena w ramach ontologii egzystencjalnej. Analogicznie zaprezentowano Ingardenowskie rozumienie formy i materii – kolejno w ramach ontologii formalnej i materialnej. Następnie omówiono zależności ontologii w ujęciu polskiego fenomenologa od kwestii epistemologicznych i językowych. Rozdział pierwszy zakończono wskazaniem ograniczeń występujących w ontologii Ingardena oraz uwagami podsumowującymi. Najważniejszymi z diskutowanych ograniczeń były kwestie związane z idealnym sposobem istnienia idei, uwikłaniem poznania w próbę ustanowienia poznania pewnego i bezzalożeniowego, postulowaniem istnienia formy w bycie jako tego, co w nim najbardziej nie jakościowe oraz charakterystyczną odpowiednością między strukturą hiperonimów a Ingardenowską strukturą idei.

Rozdział II został poświęcony prezentacji filozofii kultury Ingardena. Wskazano, że opiera się ona na założeniach aksjologicznych i odwołuje się do istnienia człowieka jako bytu względnie izolowanego. Ze względu na to, że Ingarden poświęcił kwestii samej metody badania kultury i kulturze jako takiej niewiele miejsca – czynił to bowiem głównie w kontekście antropologii filozoficznej lub aksjologii – oraz nigdy nie usystematyzował swojego stanowiska w tej sprawie, możliwe było jedynie niepełne – rozumując w kategoriach systemowości – przedstawienie poglądów Ingardena na kwestie dyskutowane w pracy doktorskiej. Rozdział II zakończono wskazaniem ograniczeń, do których – jako główne – zaliczono: uwikłanie niedowodliwej aksjologii obiektywnej w problematykę istnienia kultury, gradacyjne ujmowanie człowieka w zależności od stopnia realizacji wartości, brak jasnych

sformułowań w odniesieniu do kultury, brak w pełni przedstawionej metody badawczej dotyczącej badania kultury lub jej artefaktów.

Rozdział III został poświęcony modyfikacji metody badań ontologicznych Ingardena. Przeprowadzono modyfikację założeń wstępnych – dotyczących głównie idei – w myśl filozofii realistycznej. Wskazano na współzależności ontologii, metafizyki i epistemologii. Wprowadzono pojęcie relacji, którym zastąpiono pojęcie formy – przez co ontologia formalna została zmieniona na ontologię relacyjną. Zaprezentowano sposób wpływu języka na prowadzone badania – na podstawie hipotezy Sapira-Whorfa – i przedstawiono model epistemologiczny pozwalający na uniknięcie uwikłania danych poznawczych w konwencje semantyczno-syntaktyczne. Przedstawiono też zagrożenie ujmowania kultury jako podmiotu – zwłaszcza podmiotu działającego – na podstawie reprezentatywnych definicji stworzonych przez badaczy kultury.

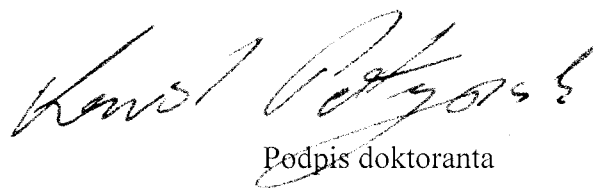
Ze względu na zmianę w obrębie założeń wstępnych konieczna była zmiana pozostałych elementów metody badania ontologicznego Ingardena, które były oparte tychże założeniach.

Rozdział IV poświęcono przedstawieniu metody badania ontologicznego jako badania warunków możliwości zaistnienia danego bytu – w tym wypadku kultury. Kolejno Zastosowano otrzymaną metodę do przeprowadzenia badania warunków możliwości zaistnienia „kultury jako takiej”, co pozwoliło na podanie ontologicznego obrazu kultury i sformułowanie definicji pojęcia kultura.

W zakończeniu zebrano otrzymane w pracy wyniki i wskazano na dalsze możliwości badawcze.

Praca opatrzona jest obszerną bibliografią oraz dodatkowy, poszerzonym spisem treści, znajdującym się na jej końcu.

Kraków, 21.10.2019 r.

Podpis doktoranta

Summary of the doctoral dissertation entitled: "Attempt to modify Roman Ingarden's method of research on culture" written under the direction of Fr. dr hab. Dariusz Oko, prof. UPJPII

The doctoral dissertation consists of an introduction, four chapters and an ending.

In the introduction, the motives for taking up the topic, research methods and the contemporary state of research on Roman Ingarden's philosophy of culture are presented. In addition, comments are given on the way the text is divided within the chapters and paragraphs.

Chapter I was devoted to the presentation of ontological and epistemological assumptions in Ingarden's philosophy. The main stream of considerations included, first of all, the understanding of ideas, their bipartite structure and the way they exist. Subsequently, the most important and necessary ways of existence postulated by Ingarden within the framework of existential ontology were presented. Similarly, Ingarden's understanding of form and matter is presented, one by one, within the framework of formal and material ontologies. Then the dependence of ontology on epistemological and linguistic issues is discussed in the context of the Polish phenomenologist. The first chapter ended with the indication of limitations in Ingarden's ontology and concluding remarks. The most important of the discussed limitations were issues related to the ideal way in which an idea exists, the entanglement of cognition in an attempt to establish a certain and unintentional cognition, postulating the existence of a form in being as what is not of the highest quality in it, and the characteristic correspondence between the structure of hyperonyms and the Ingarden structure of ideas.

Chapter II was devoted to the presentation of Ingarden's philosophy of culture. It was pointed out that it is based on axiological assumptions and refers to the existence of man as a relatively isolated being. Since Ingarden devoted little space to the very method of studying culture and culture as such - mainly in the context of philosophical anthropology or axiology - and never systematized his position on this issue, it was only possible to present Ingarden's views on the issues discussed in his doctoral dissertation in a systemic way. Chapter II ended with the indication of limitations, which - as the main ones - included: the entanglement of non-apparent objective axiology in the problem of the existence of culture, gradation of man depending on the degree of realization of values, the lack of clear formulations in relation to

culture, the lack of a fully presented research method concerning the study of culture or its artifacts.

Chapter III is devoted to the modification of Ingarden's ontological research method. The initial assumptions - mainly concerning ideas - were modified according to realistic philosophy. The interdependence of ontology, metaphysics and epistemology was pointed out. The notion of relation was introduced, which replaced the notion of form, thus changing the formal ontology into a relational ontology. It presents the way language influences the conducted research on the basis of Sapir-Whorf's hypothesis and presents an epistemological model allowing to avoid the entanglement of cognitive data in semantic-syntactic conventions. It also presents the threat of treating culture as a subject - especially an acting subject - on the basis of representative definitions created by cultural researchers.

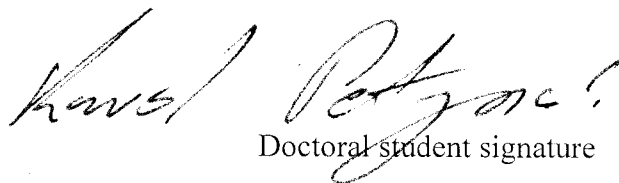
Due to the change in the initial assumptions, it was necessary to change the remaining elements of Ingarden's ontological research method, which were based on these assumptions.

Chapter IV is devoted to the presentation of the ontological research method as a study of the conditions of the possibility of the existence of a given being - in this case culture. Then the method was used to study the conditions of the possibility of the existence of "culture as such", which allowed to give an ontological picture of culture and formulate a definition of the concept of culture.

In the end, the results obtained in the paper were collected and further research opportunities were indicated.

The work is accompanied by an extensive bibliography and an additional, extended list of contents at its end.

Kraków, 21.10.2019

Doctoral student signature